

Bakalářská práce: Vyobrazení posledních soudů v renesančních a manýristických Čechách v 15.-16. století. Zdroje jeho ikonografické kompozice.

Jméno a příjmení (student): David Kalina

Vedoucí práce: PhDr. Martin Zlatohlávek PhD.

Posudek vedoucího práce:

David Kalina si zvolil za téma své práce ikonografii obrazů posledního soudu v renesančních a manýristických Čechách a pokusil se najít také zdroje jejich ikonografické kompozice. Práce je formálně rozdělena do šesti kapitol, mimo úvod a závěr. Po shrnutí literatury a její reflexe, kde se soustředil zvláště na slovníky a okrajově zmínil i literaturu vztahující se přímo k popisovaným obrazům, se autor snažil vystihnout, co to je poslední soud. Svě názory čerpal z kanonických biblických textů a představil je v poněkud „naivní víře“ bez hlubší reflexe a bez dobového kontextu. Některé pasáže v této kapitole připomínají texty 18. století a nezvažují, že i současné myšlení, dokonce podložené teologií, otázky posledního soudu a eschatologie formulují jinak. V další kapitole autor rozepsal jednotlivé figury posledního soudu, a to Krista Soudce, vyskytujícího se v mandorle nebo na duze, obklopeném přímluvci, P. Marií a Janem Křtitelem, s apoštoly jako přísedícími u soudu, a anděly, kteří budí zemřelé, vyvádějí je do ráje, ale i zápasí o duše zemřelých nebo mečem zahánějí zavržené do pekla. Část této kapitoly věnoval i vzkříšení mrtvých a vyvoleným v ráji a zavrženým v pekle. Tento ikonografický popis dokládá částečně na obrazech, které si zvolil za téma práce, ale také na jiných obrazech tohoto typu. V některých případech toto propojení působí poněkud neorganicky. Po takovém rozsáhlém úvodu autor přistoupil k popisu vybraných Posledních soudů v Čechách v 15.-16. století. Jednotlivé obrazy seřadil chronologicky, krátce je popsal a potom excerpoval starší literaturu. Věnoval se obrazům posledního soudu jak v sakrálních prostorách, tak i na radnici. Ačkoliv v předcházejících kapitolách i v obrazové příloze často cituje obraz v Martinickém paláci, samostatně se mu již ku škodě nevěnoval. Pak autor připojil dva medailony o Johanesu Sadelerovi a Martinu Schongauerovi jako o autorech rytin, které byly použity pro některé z výše popsáných obrazů Posledních soudů. V kapitole 5 se pokusil o vystižení rozdílů mezi obrazy 15. a 16. století. Zatímco století patnácté uvádí dlouhým odstavcem o politické a náboženské situaci, z níž snad vyvodil pouze to, že husitským obrazoborectvím byly zničeny mnohé malby, tak o století následujícím nenapsal vůbec nic charakteristického. Svě srovnání tak založil na jednoduchých konstatováních, že v 15. století bylo vyobrazení posledního soudu „zcela v rámci gotického výtvarného úzu“, zatímco v 16. století se „výtvarné metody výrazně zlepšují“ a „obsahují již více civilních prvků, jsou zde vyobrazení donátoři, církevní preláti, vysoce urození šlechtici, ale i bohatí měšťané.“ Na zdůraznění závažnosti námětu posledního soudu autor na závěr této kapitoly přidal odstavec o Posledním soudu Michelangelově v Sixtinské kapli. Toto sdělení však nepatří do tématu jeho práce.

Autor ilustroval velké téma Posledního soudu na vcelku chudém materiálu v daném období v zemích koruny České. Správně rozpoznal, že tyto obrazy nejsou tvořeny ze samostatných inspiračních zdrojů, ale že většinou čerpají z předloh, reprodukováných grafikou. Jestliže se více věnoval předloze Martina Schongauera a Johanese Sadelera, pak zcela opomněl předlohu mistra ES, i když ji na základě předchozí literatury jmenuje. Ani v případě Sadelerově plně nevyužil k popisu rozdílů všech detailů, které grafika a fresky umožňují, natož aby se více zabýval problémem originálu a kopie, což je právě typické pro obrazy jeho tématu. Také popis rozdílů mezi obrazy 15. a 16. století je velmi povrchní a vlastně nečerpá z daného materiálu. Autorův text se místy propadá do příliš jednoduchého moralizujícího eseje. Práci chybí stylistické zpracování a bohužel je v ní mnoho gramatických chyb. Autor se však snažil zadané téma zpracovat. Proto ji **doporučuji** k obhajobě, ale nechám zde prostor pro diskusi v posudkové komisi.

V..... dne 27. 5. 2008

M. Zlatohlávek
.....
podpis vedoucího bakalářské práce